

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszaküldi vagy megőrségre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Rakovszky mandátuma igazolva.

(—a) Az újraéledt liberalizmusnak úgy látszik, az volt a terve, hogy az ó-szabadelvűségnek legerősebb ellenfeleit teljesen leszorítsa a politikai küzdőtérrel. Ezek között persze első sorban azt szemelték ki, aki a politikai arénán ellenfeleinek a legerősebb csapásokat osztotta, melyek alatt miniszteri székek inogtak meg.

Másfél évtized óta Rakovszkyt üldözi a legádázabb dühvel a magyarországi szabadelvűség. A sajtóban úgy, mint a parlamenti küzdőtéren állandóan áll a támadások központjában.

Vele szemben megpróbálták minden eszközt, hadakoztak ellene karddal, szóval és pennával. Multjában és jelenében felkutattak minden, csak valamennyire is sebezhető pontot, (még azt is szemére vetették, hogy raccsolva beszél!) s mikor ilyen keveset találtak, s abból is hamar kikoptak, a rágalom mérgezett nyilat röpitették feléje. Jelleméről visszapattant az is, benne nem tehettek kárt, annál inkább elleneiben.

A koalíció alatt az abban részt vett vezérpolitikusokat a hivatalos sajtó kötelességszerűen védelmezte, dicsérte, egyeseket pláne izléstelenül tömjénezett — Rakovszky ellen akkor sem szüneteltek a támadások. Sajtóban és parlamentben egyaránt csipkedtek. Ha a pártfegyelem miatt, meg Rakovszky ismert elnöki erélyességétől való félelmükben nyíltan nem mertek ellene támadni, akkor alattomban intrikáltak ellene s kimutatták ellene gyűlöletüket a horvátokkal együtt a titkos szavazásoknál.

A választásoknál a kormány a pártvezérekkel szemben köteles regarddal viseltetett. Nem állított nekik ellenjelöltet. Nyíltan így volt Csornán is Rakovszkyval szemben. De azért gondjuk volt rá, hogy pártonkívüli színezettel bár (később lépett volna be a munkapártba), azonban mégis a lehető legerősebb ellenfelet kapja Rakovszky. Tudva azt, hogy a dunántúli katolikus nép mily nagyra becsüli Rakovszky működését s mennyire ragaszkodik hozzá, egy dúsgazdag katolikus mágnást léptettek fel ellene, Cziráky grófot, herceg Esterháznak a sógorát. Volt gondja aztán a helyi veze-

tőségnek arra, hogy mozgósítsák ellene az ottani befolyásos zsidóságnak minden hatalmát. Programbeszédére stilszerűen fűtyölővel vonultak fel.

Hogy az ugynevezett választási apparátus teljes működésben volt, eléggé mutatja az a körülmény, hogy csak másnap fejezték be a választást. Be sem várták annak végét s a sajtótudósítók telekürtölték a világot, hogy „bukik a hirhedt tekete vezér.” Két napig kéjes örömben uszott a liberális sajtó s a hivatalos jelentésekre, melyek keserűen konstatálták Rakovszky győzelmét, alig akart felocsudni kedvenc álmodozásából.

Rakovszky ellenfelei még evvel sem elégedtek meg. Petíciót nyújtottak be mandátuma ellen. Nem kimélték még a választási elnököt sem, aki nem volt szives megtenni pártelnökük írásbeli kérésére, hogy óráját (a záróra kitűzése után!) hátra igazítsa.

A kuria azonban nem ült fel a hajszának, hanem rendeltetéséhez hiven erős vára maradt az igazságnak. A petíciót visszautasította, a kérvényezőket a költségekben elmarasztalta s Rakovszky mandátumát igazolta.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A vers vége.

— Eugen Schiek. —

Midőn hazatért, az óra felet ütött, fél-égyet.

Mélységes undort érzett önmaga és az egész világ iránt.

Hányadszor tért már így haza és hányadszor fog még így hazatérni?

Fáradt volt és didergett. Reszkető kezeivel végigtapogatta a szoba falait, míg ágyához jutott, melyre ruhástól együtt rádobta magát.

Lelke teljesen kiégett. Fejében úgy szurkált, mintha valami óriási pók összekötözte volna agyvelejét hosszú lábával. Vére lomhán, egyetlenül keringett.

Szemeit le akarta hunyni, de szemhéjai olyan forrók voltak, mint a tűz. A legkisebb mozdulatnál minden tagja fájt, mintha csak zsinegen lógtak volna. Szájában émelyítő izt érzett. Éhes volt.

A felőli gondolkozott, vajjon másokat is gyötör-e annyira a sivárság retentő érzete, az a kínzó, folytonos nyugtalanság és megelégedetlenség? A kéjes vágyak és a megbánás között vajjon másokat is lebegtet-e az élet?

Ah, hányszorosan irigyléreméltó az, akifáradt napszamos, a ki megszokott mindennapi munkája után szalmazsákjára vetheti magát!... Csupán őt, a biztos felfogású művészt, zaklatta lolyton a sors. Egyre üldözte gyűlöletével. Mint a vadat, mely néha szabadon ereszti áldozatát, hogy azután husába annál mélyebben bocsássa karmait, úgy tünt fel előtte az a kevés nyugodt óra, melyet néhanapján élvezhetett. Végzete már százszor vágta őt a földhöz, s bár sokszor igen nehezen, de mindig talpra állt. Összeszorított fogakkal és összeszorított ököllel tovább küzdött.

Agya folyton tele volt új, ielséges gondolatokkal. De ha hozzáfogott, hogy megvalósítsa büszke művészműveit, tudása cserbenhagyta. Ez a régi dal, mely mindig új marad!...

Oh, ő kézzel-lábbal küzdött a sors ellen, de azért az elmaradhatatlan végzet bekövetkezését mégis át kellett szenvednie. Bár óriási lelkierejével bírt, de végre belátta, hogy ellenállóképessége megtört. Nem bírta tovább a küzdelmet, mert sem tökéletes művész, sem tökéletes ember nem volt.

Felkelt az ágyról és gyertyát gyújtott.

A falak köröskörül tele voltak aggatva vázlatokkal. Kezébe pasztell-kretát vett és a festő-állványon lógó, megkezdett női fejhez ment, mely egy vékony, fekete hajjal beárnyékolta arc mása volt. A keskeny szájszéleket kivéve,

melyeknek mosolya mártírnőt árult el, az egész kép mindennapi vonásokból állt.

Tehát ez sem volt képes őt megmenteni. Hogy késői szerelme is ki fog szenvedni, a művész ezt már akkor is tudta, mikor először zárta karjaiba a kép élő mását.

Teste lázban égett.

A hóval borított háztetők élesen kidomborodnak az éj sötétségében. Lent az utcán egy teherkocsi nyikorgott. Hóvíz csepegett a háztetők csafornáiból. Ablakai előtt a sürgönyhuzalokról leolvadt a hó. S ő maga biztos volt abban, hogy ezek a percek, melyeket most él át, nagy kihatással lesznek egész életére...

Zsebeibe mélyesztett kezekkel le s fel járt.

Azután a falakról lerántotta a vázlatokat és kidobta az ablakon. Csupán a női fejnek kegyelmezett meg, de öklével azt is keresztül-szakította.

Éles diszharmóniával, lelkében valami szét-pattant.

A siri csendben gunyos kacaj hangzott fel.

Oh nem, ő nem örült!... Megkönnyebbülten érezte magát, bár egész testét nehéz köhögés remegtette meg.

Ugy rémlett előtte, hogy halottnak csenditenek. Igen, meghalt valaki, de az ő művésze volt, melyet örökre megölt magában...

KOBRÁK

cipőkülönlegességek

Fuchs Miklósnál,

Nagyvárad, Szent László-tér 1.

Telefon: 847. szám.

Rakovszkyt tehát nem sikerült le-szorítani a politikai küzdőtérrel. Tovább is törhetetlen védelmezője marad a parlamentben a keresztény eszméknek. Fegyvertársai kevesen maradtak, de az igazság védelmében kevesen is nagy sikereket érhetnek el, ha hiven kitartanak.

Harc egy alapítvány körül.

El akarják vonni a rendeltetésétől.

Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága tegnap délután ismét foglalkozott a néhai Szaniszló Ferenc püspök által Várad-Olasziban létesítendő kisedővoda céljaira hagyományozott alapítvánnyal.

A most már mintegy 30,000 koronára fel-szaporodott alapítványi összegnek világos a rendeltetése, de azért bizonyos oldalról minden-áron el akarják vonni eredeti rendeltetésétől az alapítványt s más célra akarják felhasználni.

A jogügyi bizottságnál kezdték meg ezt az elhódítást, de a tanács is hajlandó a jog-ügyi bizottságot követni. Pedig éppen most is nagyon könnyen és célszerűen megfelelhetne a város a végrendelező főpap akaratának, mert Várad-Olasziban, a hegyen, vagy a hegy közelében nincsen kisedővoda.

Az eddigiekből azt látjuk, hogy ezt az ügyet helyesen s az igazságnak megfelelően csak a minsztériumban intézhetik majd el.

A jogügyi bizottság ülésén dr. Thury László v. főügyész elnöklete alatt Schweiger Ede, dr. Berkovits Ferenc, dr. Agoston Péter dr. Adorján Emil és dr. Dóri István voltak jelen.

Első sorban a Szaniszló Ferenc püspök alapítványát tárgyalták. Sikli Józsefné okl. óvónő kérvényt adott be a városhoz, hogy Várad-Olasziban, Kálvária- vagy Csengery-utcán óvodát állít fel s kéri, hogy részére utalja ki a város a Szaniszló-alapítvány kamatait.

A városi tanács a kérelmet elutasította, azzal, hogy az óvodák Nagyváradon államo-sítva vannak s így azok fejlesztése is az állam kötelessége. Különbben a jogügyi bizottság azon véleményben van, hogy az alapítvány más hasonló célra is fordítható.

Ez ellen Sikli Józsefné fellebezést adott be, amelyet azzal tett át a tanács a jogügyi bizottsághoz, hogy adjon véleményt arra, vajjon az alapítvány napközi otthon céljaira for-dítható-e.

Dr. Berkovits Ferenc szerint óvodára nin-csen szükség s így napközi otthonra felhasználható az alapítvány.

Dr. Agoston Péter szintén ilyen véleményben volt s a törvényből igyekezett kimagya-rázni, (vagy inkább félremagyarázni), hogy egy a célja az óvodának és a napközi otthonnak, csak a cím más!

Dr. Schweiger Ede ellenzi, hogy eredeti céljától elvegyék az alapítványt s napközi ot-tonra fordítsák. Jól tudta Szaniszló püspök, hogy mire hagyta az alapítványt. Az ő inten-cióinak megfelelő óvoda most is van Nagyváradon, a Réten s a kérvényező is olyat akar létesíteni és nem akarják erre odaadni a ka-matokat. Ez jogtalanság.

Dr. Adorján Emil most jött. Kérdést tett

az alapító levél tartalmára nézve, de ezt az elnök azzal térítette el Adorján kérdését, hogy az alapító levelet már tárgyalta a múltkor a bizottság. Így azután Adorján Emil is a mellett foglalt állást, hogy az alapítványi összeg ka-mata felhasználható a napközi otthon cél-jaira.

Igy a többség ezen vélemény mellett nyilatkozott.

A nagyvárad kerületi munkás biztosító pénztár azt követeli a várostól, hogy az évi 2400 koronán aluli fizetésű alkalmazottakat: a becsüsket, napidíjasokat, hivataloszlókat, utca-seprőket, tűzoltókat, stb. irassa be a pénz-tárba.

Dr. Thury László főügyész csak a vágó-hidi, vízvezetési, villamos telepen alkalmazottak beiratását tartja kötelezőnek, mert a többiek betegség esetén 20 héten át kapják a várostól a fizetésüket, az utcaseprők pedig csak nap-számosságok.

Többek hozzászólása után a bizottság többsége a főügyész álláspontját fogadta el.

A köztisztaságról szóló szabályrendelet-tervezetet a jövő héten tartandó ülésre halasz-tották.

Dr. Bozóky Alajos beszéde.

Elmondta a nagyvárad kir. kath. jogakadémia 1910. évi szeptember hó 15-én tartott megnyitó ünnepélyén.

De van ám mód arra, hogy kötelességek, melyről már Gaius mondotta, hogy „numini damnosum debet esse officium summi,* ne is essék terhökre, ha mindjárt kezdettől fogva örömmel és lelkesedéssel karolják föl azt, a mi elől úgy sem térhetnek ki. Különösen a jog és államtudományokkal való foglalkozás sok fölötté kellemes órát helyez Önöknek kilátásba, mert megismerkednek az állammal és annak száz meg százféle rendeltetésével és feladataival, a jog lényegével és különféle elágazásaival, a politika mineműségével és céljaival, szóval egy ideig teljesen ismeretlen kép tárul föl Önök előtt, melynek érdekes részleteit tanárai fogják Önöknek az egyes disciplinák keretében megmagyarázni. Ha mindehhez hozzáveszik azt a kilátást, hogy mint jogvégzettek már néhány év múlva magok is kerekék és rugók lesznek az állam komplikált gépezetében, azaz tevékeny részt fognak venni az államcélok előmozdításában, akkor igazán lehetetlen, hogy ne lelkesedéssel lássanak a tanuláshoz. És ha a leckék szorgalmas látogatása, az előadott tárgyaknak buzgó elsajátítása, az időnkinti colloquiumokra való alapos elkészülésök ugyszólván második természetükké vált és vérökbe, in succum et sanguinem, átment, akkor csodálkodva fogják tapasztalni, hiszen az utjokba gördült és sokkal nagyobbaknak képzelt akadályok nem is olyan legyőzhetetlenek.

Lehetetlen, hogy már eddig is ne hallot-tak volna a létért folytatott küzdelemről. Ez a küzdelem napjainkban már-már ádáz tüleke-déssé fajult és mert lassankint az emberi tár-sadalmat egybefűző erények is tűnedezni kez-denek, az emberiséget ama veszedelem fenye-geti, hogy visszesüllyed az állami rendnélkül való állapotba, a midőn csak a bellum omnium contra omnes ösztökélte az egyeseket, az erő-sebbség a joga, a ki bírja, az marja, igazság-ról úgynevezett osztó igazságról szó sem volt. Ezt a XX. század jogállama nem nézheti látle-nül. — Hogy a társadalom ezerféle bajban szenved, azt hiába tagadnók, mert uton utófélen találkozunk azokkal a bajokkal. Azonban egy-általában nem fogadható el az az érvelés, hogy ezek a bajok csak a más társadalmi rend tel-jes felforgatásával, civilizációnk feláldozásával

* Gaius libro 7. ad Edictum provinciale D, 29, 8, 7.

lennének orvosolhatók, sőt több mint bizonyos, hogy a mai civilizáció romjain fölépitendő új rend (?) semmiképen sem lenne jobb, megtele-lőbb, tökéletesebb a mainál, a melyet a pol-gárság iránt vak gyűlölettel viseltető új prófé-ták ha'adéktalanul eltörölni szeretnének. Hiszen már egymaga az a körülmény, hogy ezek az újítók nem ismernek hazát, teljesen discredi-tálja az ő törekvéseiket előttünk. Avagy el tudja-e valaki képzelni a magyart haza, az ő hazája nélkül? Tudna-e bárki bennünket a haza elvesztéseért kárpótolni? Mi lenne önmagunk-ból? Ki merné állítani, hogy a magyar állam s vele a magyar nemzet már betöltötte szerepét és megérett arra, hogy eltűnjék a föld színé-ről? Mert az a híres nemzetköziség mit hozna reánk egyebet a nemzetköziségnél? Tehát csak nem fogadunk dőreket olyas valamt, a miről biztosan tudjuk, hogy egyezségünket, nemzeti sajtáságainkat és a mi mindennél a legértéke-sebb, ezer év viszontagságai között vívott vé-res küzdelmeink árán szerzett nemzeti létjogo-sultságunkat visszaszerezhetetlenül föladvók!

Föl sem hoztam volna ezt a témát meg-nyitó beszédemben, ha nem tudnám, hogy az új irány apostolai kinyújtják csápjait a mi arany ifjuságunk felé is, melyet minden áron háló-jukba keríteni iparkodnak. Minthogy pedig eb-ben a törekvésben az ifjuságra nézve veszedel-met látok, óva intem Önöket, ne engedjen olyan syrénhangoknak, melyek mindent, a mi csak szent mi előttünk, merészen megtagadnak, sem Istent, sem hazát, sem házasságot, sem szülői tekintélyt, sem gyermeki hálát és tiszteletet a szülők iránt, sem egyéni tulajdont nem ismer-nek, hanem egyedül az önzést, még pedig a legvastagabb fajtából, hirdetik elérendő cél gyanánt és még hozzá a nemzetköziség tág kö-pönyege alatt!

Ha még oly kitűnően fölvirtezik is Önök magukat tud mánnal, ne feledjük soha, hogy majdan emberek között, emberek módjára, em-berségesen, emberi szívök sugallatára hallgatva kell Önöknek élniök és működniök, tehát sem-mikép sem lehetnek igaz barátjaik azok, akik Önöket ezektől a tulajdonoktól s ezek forrásá-tól, a hazaszeretettől, a vallástól, az erkölctől, a melyekben gyermekkoruktól fogva felneve-kedtek, meg akarják fosztani. Az ember alig hinné, ha nem olvasná, nyomtatásban, tudomá-nyos (!) értekezések soraiba burkoltan, hogy a fiak semmiféle hálával sem tartoznak az apjok-nak, s hogy elavult s fen nem tartható a de-kalogusnak 4 ik parancsa: tiszteljed apádat, anyádat, hogy hosszú életű lehess e földön!

Hadd hozzak fel csak néhány szembeszökő adatot, mely ezeket az esztelen állításokat szem-látomást megcáfolja.

Ime a japánok, a kik pedig pogányok egye-dül hazafiságuknak köszönheték a legyőzhetet-lennek hitt Oroszország fölött aratott fényes és világra szóló győzelmüket.

A nemzetköziséget a hatalmas Németország is elítéli. A köniagsbergi egyetemi Rector mag-nificētissimusa, a német trónörökös, épen a minap hangoztatta, hogy a német nemzeti jel-lem hangsúlyozását óhajtja (a katedrálról) el-lenetében a nemzetközi törekvésekkel, amelyek egészséges népi karakterünket csak elhomályo-sítani alkalmasak.

Dicsőségesen uralkodó apostoli királyunk O Felsége ép a múlt hónapban érte el alatt-valói millióinak a Mindenhatóhoz emelt hála-imái között életének 80-ik évét, ő ugyancsak teljes hosszú életén át tisztelte szülőit.

Lelkem mélyéből bizdítom Önöket, hogy az igaz uton haladjanak és ne engedjék mago-kat semmiféle lidércfőnytől félrevezettetni. Ne forduljanak el az ősök hagyományától, ne tart-sák kívánatosnak a hontalanságot, ne lássanak tökéletesedést az Isten tagadásában, a vallás megvetésében, a felebaráti szeretetnek az egyéni önzéssel való helyettesítésében, hanem fogjanak össze egy szívvel és lélekkel a mi édes magyar hazánk fölvirágoztatására, mert hiszen nem szo-rul az bebizonyításra, hogy a magyar szabadsá-gon kívül nincs különb sehol a nagy világon, s nemzeti nagy költők csak egy mindnyájunk szívébe mélyen belevészt közérzletünknek

adott kifejezést, a midőn azt zengte, hogy itt élünk, halmunk kell!

Es ezzel az 1910—1911. tanévet megnyitom. (Vége.)

Vilmos császár Magyarországon.

A porosz udvari különvonat, amely II. Vilmos német császárt a baranyai vadászterületre viszi, szeptember 14-én indult utra Kreuzberg poroszországi állomásról. A vonatot Zsolnán Marx Janos elnökgazgató vette át. Kőbányáig Détsay Lajos balpárti üzletvezető, innen Kelenföldig Ofner József balpárti üzletvezető vezette az udvari vonatot, amelyet a végállomásig Kiskőszegig, Bacsinszky Vladimír zágrábi üzletvezető vezet.

A német császár vonata a ferencvárosi pályaudvaron keresztül ment Kelenföldre, ahol 5 óra 59 perkor érkezett meg. A német császárt itt Benitzky Tamás és Pausi Emil rendőrfelügye ő várta. A császár és kísérete aludt. Az udvari vonat Budapesten egy percig állt, pontban 6 órakor már tovább robogott.

A császár érkezései.

Az utazó császár reggelijét, ebédjét, vacsoráját az utazás alatt, Berlinből táviratilag rendelik meg azokon az állomásokon, ahova a vonat reggeli, ebéd vagy vacsora idejére érkezik. Így tegnap este táviratot kapott az államvasut igazgatósága II. Vilmos reggelijének ügyében. A német udvarmesteri hivatal a következőkkel rendelt a császárnak:

tejet, tejszint és 12-féle péksüteményt.

A vasut azonnal elküldte egyik főtisztviselőjét Löwenstein budai pékhez, aki a mi királyunk számára készíti a süteményeket és a főtisztviselő felügyelete alatt egész éjjel készítették a 12-féle süteményt. Mindezért 30 koronát fizetett az államvasut. Reggel fiakkeren szállították a süteményt, tejet és tejszint a kelenföldi állomásra és beadták az udvari vonat konyhájába.

Előkészületek a Dunán

Érdekes, hogy Vilmos császár fogadtatása alkalmából milyen gondosan tudtak eljárni a hatóságok, hogy a felséges vendéghez a kolera közel se jusson. A »Taussig« nevű hajó, amely a császárt fogja vinni délután, szintén Mohácson vett föl szentet, a kolerafertőzött telepen. De hogy kolera ne jusson a szénnel a hajóra, kiválasztották a tizenkét legegészségesebb, erős fiatal széntolót, valósággal sorozták őket. azután levetkőztették és szublimátos vízzel megmosták valamennyit.

Uj talicskákat, uj lapátokat adtak nekik és hogy az óvatosság teljes legyen, a másfél-óra hosszat tartó munkára Kaiser Károly, a belügyminiszterium kiküldött közegészségügyi felügyelője felügyelt.

A délutáni program.

A mint a császár megérkezik Kiskőszegre, a vonatról a Dunapartra megy és felszáll a készenlétben álló motorcsónakra. Ez a csónak a »Taussig« nevű hajóra viszi, a mely a folyón fölfelé haladva, egy óra mulva a karapancsai kikötőhöz ér. A császár itt ismét motorcsónakon megy ki a partra, mert a magas vizállás miatt a gőzhajó nem közelítheti meg a partot.

A »Taussig« hajó tegnap délután egy órakor érkezett Mohácsra. Próbatat tett Karapancsáig, onnan három órakor érkezett vissza szenelés végett Mohácsra. A hajón három kapitány van, Csatóry Frigyes, a Dunagőzhajózási Társaság igazgatója és a társaság pécsi forgalmi igazgatója, értesítették a mohácsi révkapitányt, hogy ne bontassa le a diadalkaput és a díszítéseket, a melyeket a német császár mohácsi látogatásának elmaradása miatt már szét akartak szedni. Megállapodás történt ugyanis arra nézve, hogy ha újabb koleraeset nem fordul elő Mohácson, a császár még is elmegy a városba s onnan utazik tovább.

Elutasított petíció. Tegnap nyert befejezést a Kurián Rakovszky István mandátuma ellen beadott petíció tárgyalása. A Kuria választási tanácsa délben hirdette ki az ítéletet mely elutasítja a petíciót és a peticionalusokat az összes költségek magfizetésében elmarasztalta.

Osztrák lelkesedés a pápa mellett. Bécsből telefonozták, hogy a »Vaterland« mai számának közlése szerint az Innsbrukban tartott hetedik katolikus nagygyűlés a pápához táviratot intézett, melyben többek közt a következők foglaltak:

»A VII. általános osztrák katolikus nagy gyűlés meghatottan köszöni meg az apostoli áldást és mélyen érzett hálájának ad kifejezést Szentséged előtt a Borromeus-enciklikáért. A katolikus nagy gyűlés a legmélyebben sajnálja az enciklika ellen intézett teljesen jogosulatlan támadásokat.«

A táviratot gróf Galem Hubert, a nagy gyűlés elnöke írta alá, aki beszédet is mondott a gyűlésen, melyben hűséget esküdött a pápának.

— Kiáltunk fel így, — mondotta — Szent Egyház, Szent atya Rómában, mi hivek leszünk hozzád és kiáltunk fel így: Hivek vagyunk a császárhoz, akinek hatalma a mi meggyőződésünk szerint Istentől ered és te, szeretett trónörökös főhercegünk, te is halljad, hogy hozzád is hivek vagyunk!

Dr. Szöke Jenőt felmentették.

Az esküdtek verdiktje.

A kép a tárgyalási teremben tegnap is lett érdekes. Divatosan öltözött, virágos kalapos hölgyek feltűnően nagy számban. Arcukra kiül az izgatott kíváncsiság, a nagy öröm, hogy a vidéki élet egyhangúságába ritka izgalmakat ígérő mozgalmasság vegyül.

Zsufolásig volt tömve a terem. Néhány perccel tíz óra előtt bevonult a bíróság. A zibongás a teremben elcsitult.

Az elnök: Megnyitom a tárgyalást és megállapítom, hogy a felek jelen vannak. Vezessék elő a vádlottat!

Szurouyos körtönör bekiséri dr. Szöke Jenőt.

Az elnök: A kérdések megállapítása végett a bíróság öt percre felfüggeszti a tárgyalást.

Nem telt bele öt perc, már ismét bejött a törvényszék és az elnök felolvasta az esküdtekhez intézendő kérdéseket, megjegyezvén, hogy a szövegezés nem végleges.

Főkérdés: Bűnös-e Szöke Jenő dr ebben, hogy 1910 június 23-án dr Reök Istvánt szándékosan, de nem előre megfontoltan, forgópisztollyal lelőtte?

1. mellékkérdés: Ha igen, volt-e szabad-akarataiban és elhatározásában annyira korlátozva, hogy ezért büntethetősége elcsúszhat?

2. mellékkérdés: Be nem számíthatósága onnan eredt-e, hogy megtudta feleségének hűtlenségét Reök Istvánnal?

Dr Kenedi Géza védőügyvéd a kérdés szövegezése miatt semmisségi panaszt jelent be.

Az elnök: Ezek nem végleges szövegezésű kérdések, de a semmisségi panaszt tudomásul veszem.

Azon kezd, vajjon nyeresége-e az igazságszolgáltatásának az esküdtszéki intézmény, vagy pedig kára. Szavaiból kiérzik, hogy az ügyész károsnak hiszi ezt az intézményt. Fejtegetését így folytatja:

— A szobatudósok állítják, hogy javult a helyzet, mióta be van hozva az esküdtszéki intézmény, a praktikus jogászok azonban azt tartják, hogy az esküdtszék nagy ártalmára van az igazságszolgáltatásnak, sőt megszüntette a jogbiztosságot. Önök nem jogászberek — így aposztrofálja az esküdteket — én tehát igyekszem lehető egyszerűséggel beszélni. Csak három vannak önök közt, akik nem egyszerű iparosok. Törekedni fogok tehát, hogy megértsenek azok is, akik járatlanok az irodalom berkeiben, sőt az újságirodalom berkeiben sem jártasak.

— A Szöke-ügyet szenzációvá fújták föl, pedig nem az és nem érdemli meg. Ezt most már azok is belátják, akik szenzációt akartak belőle csinálni.

Polemizál ezután a vádlottal. Szerinte Szöke Jenő sok fölösleges dolgot hordott össze élettörténetéből. A cél nyilvánvaló: azt akarja elhitetni, hogy beszámíthatósága korlátozott volt.

Fvlgalkozik a vádlott házaseletével és közben azzal a meglepő fölfedezéssel áll elő, hogy az ő szemében nem látszik valószínűnek, nem is tehető föl, hogy Szökének és Hoffmann között ne lett volna benső a viszony.

Dr Szöke Jenőt ez szemléltetést kihozza sodrából és nagyon bántja. Zsebkezdőjét szemére szorítja. Sir. Hiába iparkodik elfojtani könnyeit. Aztán ceruzát vesz elő és jegyzet.

Dél felé jár az idő. Most kezd az ügyész a tragikus éjszaka történetét ismertetni.

Nem Reök volt a csábító, hanem Szökéneké.

Mikor ezeket fejtegeti az ügyész, dr Szöke Jenő nem tud hova lenni izgatottságában. Fejéhez kapkod, haját tépi.

— Elérkeztünk május 20-ához, mikor Szökének beeresztette magához Reököt. Négy vallomás szól róla, hogy Reök csakugyan Szökénekénél töltötte az éjszakát, még sem fogadhatjuk el ezt tény gyanánt, mert a vallomások között ellentmondás mutatkozik. Különben is Reöknek akkor karján lobosodó sebe volt egy párbajból, nem tehető föl, hogy akkor szeretkezésre gondolt, hiszen hivatalba sem járt. Arra is tanuk vannak, hogy 19-től 21-ig otthon tartózkodott.

Nos és itt van a koronatanu, Nagy Margit. Az ő vallomására nem lehet építeni. Látott egy férfit belopózkodni Szökénekéhez, de nem ismeri föl benne Reököt, csak később alakult ki benne az a hit, hogy a besurranó férfi Reök volt. Számolni kell itt sok körülménnyel.

Nemcsak tévedés játszhatott közre Nagy Margit részéről, hanem bosszu is és szándékoság is. Mert mi indíthatta arra, hogy leleplezze az asszonyt férje előtt? Bizonyosnak látszik, hogy Margitnak viszonya volt Szöke Jenővel.

A vádbeszéd után az elnök szünetet rendelt el.

Délután félegy órakor kezdett dr Kenedi Géza védőügyvéd beszélni.

Kenedi Géza beszéde könnyekig meghattotta a közönséget.

A vád és védőbeszéd után általános csendben állott szólásra Szöke Jenő.

Mélyen tisztelt esküdte uraim, elégedjenek

meg az eddigi szenvedéseimmel. Itt állok önök előtt megtönten gyötörve. Megbűnhődtem én már eléggé eddigi szenvedéseimmel cselekedtemért. Mentenek fel uraim és bocsássanak haza gyermekeimhez s az Isten is megáldja önöket.

Az esküdtek ezután visszavonultak s 6 órakor jöttek ismét elő, hogy kihirdessék határozatukat. Leirhatatlan izgalom közepette hangzott el az esküdtek elnökének szava, mely Szőke Jenő vádlottat az első kérdésben feltett bűnösségre nézve nem bűnösnek monta ki.

Az esküdtek határozta után Szőkét nyomban szabadlábra helyezték. A határozat leirhatatlan hatást keltett.

Terjed a kolera.

Veszedelemes beteg a fővárosban.

A »Szondy« gőzös, melyről tegnap Szekulics Lajos fűtőt koleragyanus tünetek között bevitték a járványkórházba, sárga lobogó alatt vesztegár alatt áll a Dunán. A hajót tegnap fertőtlenítették.

A hajón lévő tizennégy utas öt napig, míg a vesztegár ideje el nem mulik, a hajón marad. A vesztegár alá helyezett hajókat hivatalból táplálják.

A főváros közvetlen közelében, Rákosszentmihályon Laczkó Károlynén kolerát állapított meg a járásorvos. Pestvármegye alispánja megtette a legszigorubb óvintézkedéseket a veszedelmes beteg terjedésének megállítására. A fertőzött vidékről érkező egyének állandó megfigyelés alatt állanak. Harta községben, ahol Schneider Péter ázsiai kolerában meghalt, a lehető legmondosabb óvintézkedést fogantatosították. Az ápolókat öt napig megfigyelés alatt, a lakást és a butorokat fertőtlenítették, járványbizottság alakult meg, szigoruan felügyelnek a köztisztaságra és az ivóvízre, a korcsmák záróóráját kilenc órára korlátozzák és mulatságokra engedélyt nem adnak ki. Így remélhető, hogy a főváros közvetlen közelében még lehet akadályozni a járvány terjedését.

Rákoskeresztúrról jelentik, hogy Laczkó Károlynéról, aki gyanus tünetek között halt meg, megállapította az orvosi vizsgálat, hogy hosszabb idő óta tüdővízenyében szenvedett és agyvérzésben halt meg.

Pécsről jelentik, hogy Kugler Jánosné, aki szentolással kereste a kenyerét; Mohácson a késő délutáni órákban koleragyanus körülmények között megbetegedett. Beszállították a járványkórházba és lakását a Rókus-utcában, a külvárosrészebe fertőtlenítették, hozzátartozóit elkülönítették. Kuglerné tegnap este meghalt. A 69. gyalogezred közlegényének, aki koleragyanus körülmények között megbetegedett, ürülékét a bécsi bakteriológiai intézetnek küldötte fel az ezredparancsnokság megvizsgálás végett. A bakteriológiai intézet megállapította, hogy a beteg közlegény nem kolerában szenved.

Kalocsáról táviratozzák: Tegnap kolerában ismét három ember meghalt. Ujabb megbetegedés történt. Az állapot rettenetes. Járványkórház nincs. Erre a célra egy aklot alakították át. Az utcákat nagy mocsár fertőzött vízzel öntözik. Járványbizottság nincs.

Lukács tanácsnok törvényjavaslata. Lukács Ödön várositanácsnok a városok háztartásáról és a tisztviselők fizetésének rendezéséről készített törvényjavaslatát tudvalevőleg elfogadta a városok kongresszusa, csupán némi apróbb pótlást végzett rajta. Lukács Ödön tanácsnok a terjedelmes és nagy gondal készített munkát Budapesten azonnal átdolgozta a

pótlások szerint s azt a nagyszabású és nagy tanulmányra valló memorandummal együtt átadta Bárczy István budapesti főpolgármesternek, hogy a miniszter elé terjessze. Valószínűleg még ez év végén a képviselőházban tárgyalásra kerül a fontos törvényjavaslat.

UJDONSÁGOK.

* **Biharmegye közgyűlése.** Bihar-megye e hó 21-én tartja meg rendes, őszi közgyűlését. A közgyűlésen 485 ügyet fognak tárgyalni, melyek között nem egy igen fontos is. Többek között tárgyalás alá fog kerülni az ujonnan réndszerezendő 4 fogalmazói és 4 irnoki állás ügye. Továbbá a vármegyei pótdadók kivetésének ügye, amelyet léguutóbb a miniszter nem hagyott jóvá s a vármegye gazdálkodásában e miatt nagyobb zavarok állottak be. Ugyancsak 21-én tárgyalják a megye részére eszközöndő szállításokat is. A járás nélküli központi főszolgabírói állás szervezése felett is ezuttal dönt a tövvényhatóság. A tárgyalás alá kerülő ügyek előkészítését már tegnap megkezdte az állandó választmány, mely tegnap a községi ügyeket tárgyalta le.

* **A harmadik vashid építése.** A harmadik vashid terveinek jóváhagyása még mindig késik a minisztériumban. Rimler Károly polgármester csütörtökön a jóváhagyás sürgetése tárgyában fentjárt a minisztériumban s ott azon ígéretet nyerte, hogy még szeptember hónap folyamán leküldik a jóváhagyást. Az építés azért már csak a jövő évre marad.

* **Ülés a városházán.** Nagyvárad város gazdasági és pénzügyi szakbizottsága kedden, szeptember hó 27-én délután 4 órakor a városházán ülést tart. Ez alkalommal több fontos ügy kerül tárgyalásra; így az árvaszéki elnöki állás s egyáltalán az árvaszéki ujjászervezése; a számvevői hivatal személyzetének szaporítása; az Apolló-épület értékesítése.

* **Nem viszik el a csendőriskolát.** Rimler Károly polgármester mostani budapesti tartózkodása alkalmával a csendőriskola véglegesítése tárgyában fentjárt a miniszternél. A polgármester megnyugtató választ kapott a minisztertől. hogy a csendőriskola elviteléről szó sincs, sőt legközelebb a miniszter kiküldöttjei Nagyváradra érkeznek, hogy az építendő végleges iskola elhelyezése tárgyában helyszíni szemlét tartsanak.

* **Választás az iskolaszékbe.** A folyó év tavaszán Nagyvárad város iskolaszékében kellemetlen torzalkodások zavarták meg az egyöntetű működést. Ebből folyólag Bodnár János, aki a tantestület képviselője volt az iskolaszékben, lemondott iskolaszéki tagságáról. Az így megüresedett helyet tegnap töltötte be a tantestület s egyhangulag újból Bodnár János tanítót választotta be a községi iskolák tantestületének képviselőjéül a községi iskolaszékbe, s ezzel elégtételt szolgáltatott Bodnár Jánosnak.

* **A vízdíjak felemelése.** Az új vízvezetési telep kiépítése folytán Nagyvárad városa tudvalevőleg felemelte a vízvezetési díjakat a nagyobb bérösszegeknél 4 százalékra. Az erről szóló szabályrendelet-módosítás azonban még a miniszternél van, a jóváhagyás kieszközölése végett. Rimler Károly polgármester és Lukács Ödön tanácsnok a szabályrendelet módosítását megsürgették a miniszternél, hogy a jövő évi költségvetésbe a felemelt összeg beilleszthető legyen. Mint értesülünk, a belügyminiszter kijelentette, hogy közelebb elintézi a közgyűlési határozatot, de elvileg már is jóváhagyja a díjak felemelését s így azt a költségvetésbe beiktathatja a város.

* **Az Esterházyak harca.** A cseklézi hitbizomány körül még javában tart az Esterházyak egymás ellen indított harca. A nagyszabású családi pörösködés legujabb fordulatai, hogy a bíróság kiszállt Cseklészre és a vizsgálat meg a kihallgatások megejtése után elismerte Esterházy Károly jogos birtoklását. Ezek után valószínűleg megindulnak az egyezkedések gróf Esterházy Károly és a hitbizomány volt birtoklójának özvegye: gr. Esterházy Amália körül.

* **Utlevél nélkül Amerikába.** A gyékényesi határrendőrség táviratban értesítette a nagyváradi rendőrséget, hogy György Lajos és Csepej István volt nagyváradi lakosok utlevél nélkül szándékoztak kivándorolni. Nevezettek visszakísérik illetőségi helyükre.

* **A dekanyesdi iskola.** Dekanycsden egy rozoga épületben volt eddig az iskola, melyet már egészségügyi és közbiztonsági szempontokból többször beakartak csukadni. A jegyző indítványára a képviselőtestület elhatározta, hogy ne hogy meglegyenek fosztva a kultura bölcsőjétől új iskolát fognak építeni. A költségek beszerzéséről, költségvetések előkészítésével a jegyzőt bízták meg, aki elkészítvén számadásait s ismét a képviselő testület elé vitte az ügyet. A költségek 7500 koronát tettek ki, amit mikor meghallottak a képviselő testületi tagok megrémülve hallani sem akartak a az új iskoláról s azzal az indokolással, hogy a község ma is 218 százalék pótdával dolgozik az új iskola tervét egyszerűen levették a napirendről. A jegyző tegnap fellebbezést nyújtott be a képviselő testület határozata ellen, amelyben hangoztatja, hogy igaz ugyan, hogy a pótdó most magas, azonban az a jövő évben már csökkenni fog, így az új, föltétlenül szükséges terheket elviselhetik.

* **A fertőző betegségek állása Nagyváradon.** Dr Mayer László, Nagyvárad város főorvosa tegnap terjesztette elő a fertőző betegségek állásáról szóló jelentését. A jelentés a szeptember 1-től 15-ig terjedő időről szól. A fél hónap alatt legnagyobb szaporodás a tifusz fordult elő, amennyiben augusztus hó 17-én maradt 42 beteg s szeptember első felében 17 újabb betegedés fordult elő; elhalt 4 s szeptember második felére maradt 40 tifusz beteg. — Kanyaró 4 esetben, difteritisz 2 esetben, vörheny 5 esetben és hőkhurut 2 esetben fordult elő szeptember 1-től 15-ig. Ebből látszik, hogy a tifusz még mindig uralkodik, habár szórványosan is, Nagyváradon.

* **A kaszárnya-utca titkaiból.** Vettük a következő sorokat: El kell mondanom a tekintetes szerkesztő urnak, hogy a hatóságtól mily nagy kegyben részesült a kaszárnya-utca és környékbeli lakossága. Ugyanis tegnap és tegnapelőtt megjelent egy uri ember, talán egészségügyi felügyelő, két seprős kíséretében és a nélkül, hogy valakinek szólt volna, az általunk naponként kisépért folyókákban minden percben felgyülemelő vizet felzavaratta, (mert a folyókákknak esése nincs s így csak addig folyik míg seprük). és ezzel a mi utcánk tisztítása véget ért. Pedig nekünk különösen kaszárnyautcai lakosoknak, a hol az ovodába járó gyermekek bukfcnet hánynak a porban és szemétnben, nem erre lett volna szükségünk, hanem arra, hogy utcánkat jól felloccsolják és azt a sok port és szemetet elvigyék, de ezt egész nzáron egyszer sem tették meg és nem tudják elképzelni, hogy miért is fizetjük mi azt az óriási községi adót, ha szenyben és piszokban kell járnunk, nyugodtan várhatjuk a kolera kiütését, maradok tisztelettel egy kaszárnyautcai háztulajdonos.

* Zólyom megye a korcsmák ellen.

Zólyom megye az elzúllott viszonyok megjavítása érdekében országos mozgalmat indított. Legutóbb tartott közgyűlésén ugyanis határozatot hozott, melynek értelmében a törvényhatóság felir a kormányhoz, hogy a korcsmák vasár- és ünnepnapon való zárva tartását törvényhozással mondja ki. Zólyom megye tegnap Biharmegyét is megkereste hasonló szellemű felirat szerkesztése végett. Ugy látszik azonban ennek sem lesz sikere, mert a kormány Szilágymegye hasonló határozatát is megsemmisítette.

* Bolgár kertészet Szent Andrásán.

A nagyváradi zöldség piac főtermelői kétségtelenül az ugynevezett szerviánok, akik a bolgárkertészet útján nyert termények értékéből évenként több ezer aranyat visznek haza hazájukba. Dacára annak, hogy a mi földműves népünk látja azt, hogy ugyszálván 5-ször annyit keresnek a bolgárok, ugyanolyan terjedelmű földről, mint ők, még sem akarják a gazdálkodás eme kifizetőbb oldalát választani. Most, hogy a mi gazdálkodóinknak kedvet és példát nyújtson Pekanovits Imre főmérnök nagyszabású bolgárkertészetet készíteni Szent András község határában, ahol nagy birtokai vannak. A főmérnök már el is készítette a kertészet terveit s most jelentést tett az alispánnak, hogy legközelebb megkezdi a kertészet előkészítését, melyhez kéri az alispán engedélyét.

* Vitális Imre tanítványai.

Glück József panaszolta a rendőrségen, hogy üzletében ismeretlen tettes behatolt s onnan 6 koronát lopott. Löwi József varju-utcai szatócs szintén panaszolta, hogy éjjel idegenek jártak házában. A nyomozás kiderítette, hogy mind a két helyen a már megirt külvárosi fiatalok suhancokból alakult tolvajbanda garázdálkodott. A tolvajbanda tagjai a következők: Bebe László és Imre, Oross Gábor, Széles Sándor és Nagy József. Bevallották, hogy Glück üzletéből 6 koronát, 5 doboz dráma cigarettát s egy tula órát loptak. Löwinél a lopás nem sikerült, mert a kutya erősen ugatta őket s a házigazda ideje korán észrevette garázdálkodásukat. Bebe Lászlót a konyhában a házigazda megcsipte. E tolvajbanda célba vette, hogy az összes külvárosi szatócs üzleteket ki fogják fosztani. Eddig körülbelül 20 rendbeli kisebb lopást követtek el. Széles Sándor egy ideig állítása szerint Vitális módszere szerint a kukoricásokban bujkált. Ellenük az eljárás folyik.

* Gyilkol a cséplőgépet. Tegnap délután a biharmegyei kórházban hszállították Pataki Sándor 30 éves ref. vallású mezőasi lakost, kinek jobb karját a cséplőgép elvágta. Félkarját anputálni kell.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA
első amerikai férfiszabók.
Nagy Sándor-utca 1. szám.

* Hűtlen lakótárs. Lakatos András panaszolta a rendőrségen, hogy megtakarított 200 koronájából 140 koronát *Algacs* László, kinek e hó 13 án szállást adott, ellopott. Tettezt a kisújszállási rendőrség letartóztatta. Ide fogják kisérni.

Uj zenetanár!

A „Nagyváradi Zeneiskola“
uj okleveles cimbalom-
tanára magán órákat is
elvéllal. Cim: Katona Kálmán
o Szent János-utca 4. szám. o

* Tolvaj kereskedősegéd. Püspök-Ladány községben *Farkas* József 19. éves kereskedősegéd *Fürst* püspökladányi kerékgyártótól 80 kor. pénzt s több ékszert ellopott. Tettezt letartóztatta a nagyváradi rendőrség s átadta a püspökladányi csendőrségnek a bűnjelekkel együtt.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK
legjobb minőségben és
kedvező árban

REICHARD - áruháza

czégnél kaphatók.

x Olvassa el kérem! Ha érdekl, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű *Wolfram*-négőt és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki *nem akar* nagy világitást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolfram* égő 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

Friedländer I. Izsó
angol divat-szabó
Nagyvárada, Szt János-uteza.

x A Lloyd kávéház modernül berendezett helyiségében szeptember hó 17-én a következő pompás mozgatónyképek kerülnek bemutatásra. 1. Egy kis gyermek hőstette. 2. Szórakoztatás Pali. 3. *Bujdosó emlék*. 4. Rendőrkutyák gyakorlata. 5. Házasság közvetítő betörő. 6. Virágjátékok. 7. Mesteri díj birkozás. 8. Szegény Jónathán. Belépti-díj nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kétféle italok- és ételekről gondoskodva van és az előadás rossz időjárás esetén bent a helyiségben tartatik meg. Becses pártfogását kérnek mély tisztelettel *Hartstein* és *Orlei* kávéház tulajdonosok.

* Bonbonniére megnyitása. Az ujonnan átalakított és fényűzéssel berendezett Bonbonniéra színpad (Zöldia-passage) Kondor Ernő igazgatása alatt megnyílik folyó hó 16-án, Decens családi műsor. Helyárak: Számozott hely 3 korona, I. rendű hely 2 korona és II. rendű hely 1 kor. 12 órától 1 óráig a téli kertben cabaret blanc. Belépti-díj nincs. Bal Tabarin, American Bar. Meleg konyha reggelig. Kétféle ételek és italok. Első rendű kiszolgálás!

A nagyváradi »Bonbonnier«-nek és a hozzátartozó különféle termékek és színpadnak villamos világitási berendezését, mely tüneményesen szép és egészen új dolog a Villamos és Műszaki Felszerelési Vállalat Rákóczi-ut 5. készítette. — A Bonbonnier színtermének világitása egy kiválóan szép láncszáron nyugszik.

A legújabb! A legszebb!

Felöltők Bluzok
Kosztümök Aljak
Toilettek Pongyolák
Gyermekruhák

Készen és méret után olcsó szabott árak mellett. Szövet, selyem ruha kellemes különlegességek.

SPITZ BÉLA

Nagyvárada, Rákóczi-ut.

Előadások és francia gyász-
alatt készülnek.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Szalay Stefánia zeneiskolájának értesítője tanubizonyosága vannak a szép eredmények, melyet ez a házagpótló intézet Nagyváradon már első tanévben elért. Az intézet tananyaga egyezik az országos zeneakadémiával s a sikeres tanítást semmi sem igazolja jobban, mint az a körülmény, hogy az iskola egyik jobb tehetségű növendéke, *Varró Zsófi* az országos zeneakadémián is sikerrel vizsgázott. Az idén szükségessé vált az iskolához még egy, zeneakadémiát végzett tanerő szerződtesse, a növendékek száma pedig a folyó tanévben megkétszereződött, a mi kitűnően vezetett iskola rohamos haladásának legszebb bizonyosága.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Vasárnap d. u. Dolovai nábob leánya, este Obsitos.

Hétfő: Drótostót.

Kedd: Josett kisasszony a feleségem.

A megnyitás. Lehár Ferenc világszerte ismert dallamai nyitják meg az új szezont. A társulat sok lelkesedéssel és ambícióval indul neki a munkának. Erős, talentumokban bővelkedő gárda tagjai vetélkednek az idén az ezerszemű Cézár kegyeiért. — A kapunyitás Luxemburg grófjának előadásával történik. Napok óta tartják a próbákat, hogy az első este méltó bevezetője legyen a szezonnak. Károlyi Leona ma Lehárnak teljesen új szerzeményét énekl, melyet a nagy komponista egyenesen a nagyváradi-primadonna számára írt. Az előadás bérletszünetben megy.

Vasárnapi előadások. Az első délutáni előadás a Dolovai nábobreprise lesz. Herczegh Ferenc poezisének szépségeiben igazi gyönyörűséget talál a publikum még ma is. Este az Obsitosban Kabos az új komikus mutatkozik be.

MULATSÁG.

Legényegyleti kolon. A nagyváradi kath. legényegylet Teleky-u. 13. számú helyiségében táncanfolyamot rendez. A kolon vezetője Antalfy Antalné önnagysága. Jelenkezhetnek az iparos, kereskedő és hivatalnok családok gyermekei. A kolon kezdődik szept. 18-án és végződik november 20-án. Táncnaptás: vasárnap, kedd és csütörtök este 8 óratól 10-ig. Kolordij az egész időnyre 12 kor. Közli az igazgatóság.

SPORT.

Nagyváradi lóversenyek.

— Első nap. —

Ma kezdődnek a két napra terjedő nagyváradi lóversenyek, amelyek tekintve a nagy számú nevezéseket, igazán elsőrendű szórakozást fognak nyújtani.

A benevezett lovak között sok olyan is van, amelyek a nagy pályákon szerepelnek s ha csak egyrésze jelenik is meg a startnál, már akkor is jóval felül fogja mulni a legitim pályákon rendezni szokott lóversenyek niveljét.

Az időjárás is kedvez a lóversenyeknek, mert a talaj nem mély, ami rendszeren befolyásolja a reális versenyek eredményét, s így a tippelés is könnyebb, amit az alábbiakban adunk:

- I. Gyere rózsám—Cascadeuse-Baich lovaglás.
- II. Remény. II.
- III. Campanille—Bartos-istálló
- IV. Neimans lovaglás.
- V. Rezes.
- VI. Sufrage II.—Goutte.
- VII. Wrangler—Repülj fecském.

TÁVIRATOR.

Schönaich, Hazai és Georgi tanácskozása.

Bécs, szeptember 16. A hadügyminisztériumban ma fontos katonai tanácskozás volt. Schönaich hadügyminiszter, Hazai magyar honvédelmi és Georgi osztrák honvédelmi miniszterek vettek részt a tanácskozásban.

Vilmos császár és a cár találkozása.

Frankfurt, szept. 16. A Frankfurter Zeitung-nak kopenhágai diplomáciai forrásból jelentik, hogy az angol király, a cár és Vilmos császár szeptember végén Wiesbadenben találkoznak. A találkozás célja a béke biztosítása.

A kolera Bécsben.

Bécs, szept. 16. A kolera betegség gyanúja miatt izolált Strassmich sógor-nőjénél kolerát állapított meg.

Roosvelt újabb tervei.

London, szept. 16. Amerikai lapok szenzációs cikkeket közölnek Roosvelt terveiről, melyek szerint Roosvelt nemcsak elnök akar lenni, hanem korlátlan hatalmat akar szerezni magának. Roosevelt centralisztikus szövetségi kormányzatot akar, mely szinte az autokráciával határos s ezen kormány élére ő maga akar állni.

Megfertőzött katonák.

Stochholm, szept. 15. Az Ulmeaban állomásozó katonák között az utóbbi időben fertőző betegség lépett fel. Az orvosok 300 katonánál fertőző bélbajt állapítottak meg. Ezeket a katonákat izolálták. A hatóságok megtették a szükséges intézkedéseket, hogy a betegség terjedését megakadályozzák.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyváradi, Kossuth(Sas)-u. 7.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készít **kitünő hírnevű**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyváradi, Kossuth-u. 2.
(Fekete Sással szemben).

Jóakaróimat és mindazokat, a kik ügyeiknek megvédését reám bízni óhajtják, tisztelettel értesitem, hogy

ügyvédi irodámat

Nagyváradon, Rákóczi-uton 10 sz. házban (I. emelet, jobbra, 6. sz. ajtó), a Széchenyi szállodával szemben **megnyitottam**

Endrei Kálmán,
ügyvéd.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Írta: **White-Melville G. J.**

— Angolból. —

109

— Hát az őn emberei, kapitány, — mondá — el vannak ők már látva puskákkal? Es tudnak már azokkal bánni?

— Minden francia egy született katona — volt a válasz. — Egyébiránt, marquis, a mi puskáink csak most készültek és az igazat megvallva, idáig csak töltetlen csöveit gyakoroltuk magunkat. De mit tesz az? Remélem, csak megtanulhatjuk a puskát megtölteni és célozni, s idővel azt is, hogy kell elsütni. A rómaiak a legjobb katonák voltak a világon, kivéve a franciákat. És Róma, tudja ön, nem épült ám egy nap alatt.

— A rómaiak jól tudtak sáncokat hányni. — jegyzé meg De Vaucourt közönyösen. — Minden harmadik ember ástát vagy kapát vitt magával. Tanítják-e önök az embereket hogyan kell egy mellvédet csinálni abból az anyagból, ami éppen kezük ügyébe jön?

Az imént tanusított loyaltás dacára a marquis még sem tartá lehetetlennek azt, hogy szemtől szembe kelljen harcolnia ezekkel a gyakorlatlan és tulbuzgó önkéntesekkel. Fel akarta használni az alkalmat, hogy megtudja, mire képesek s mire nem képesek ők.

— Mellvédet? Mi legyen az? felelé a másik. Uram, egy nemzetörnek az ő személyes bátorsága képezi a mellvédet s bátor szive, mely kardkötőjéhez közel dolog. Mi francia katonák vagyunk marquis; ön és én. Bá! mit törődnek Franciaország egy katonája azzal, vajjon egy két golyóval több vagy kevesebb süvölt-e körülte? Zene ez oly emberek fülében, mint mi vagyunk!

De Vaucourt gondolá magában, hogy zene ez, mely mellett igen furcsán látta táncolni Franciaország katonáit előre és hátra felé, de megelégedett azzal, hogy egy más kérdést intézzen.

— Hát az önök sorakozása milyen, hogy szedik össze az embereket, kapitány és mennyi embert hozhatnak önök a csatasíkra — bocsnát, azt kellene mondanom az utcákra, hat órai értesítés alatt?

A fűszeráros elgondolkozott, újját homlokára téve, mint a ki számításokba van elmélyedve.

— Tizenöt perc alatt, — felelé — a dobpergés bejárhatja az összes negyedet, öt perc alatt felhuzhatjuk egyenruhánkat, öt perc alatt elérhetjük gyűlhelyeinket. Az én zászlóalj, uram ezer embert fog számítani egy óra alatt az első adott ieltől számítva.

— Mind fegyverben?

— Mind fegyverben. Még a dobosnak is van kardja. Mondhatom önnek, uram, hogy mi nemcsak bátrak, de erősek is vagyunk. A nemzetben feltámadt a harcias szellem. Az ügyeséget, melyet a gyakorlat hoz meg, talán nem sajátítók még el sem a tapasztalattal járó is-

mereteket, de ezek oly eredmények, melyeket a kemény küzdelemben is megszerezhetni és önnök nem kell felednie, marquis, hogy mi ugyanaz az anyag vagyunk, mely Luxenburg és Turenne csatáit megnyerte.

A másik most meglehetősen komoly lett, de egy mosoly jött arcára a következő kérdéssel.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A kamara értesítése. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 60'057. IV. 1910. sz. leiratára való vonatkozással, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a németbirodalommal fennálló kereskedelmi 8, vám szerződés 5. cikke a) pontja értelmében mindkét részről be és kiviteli vámmentességet élveznek a kereskedő utazók által behozott mustrák, ha ezen tárgyak az előre meghatározott határidő alatt visszavétetnek. A szerződés zárjegyzőkönyve értelmében e mustrák vámkezelése tekintetében, a mindkét részbeli területeken alkalmazásban levő szabályok fentartottak. A forgalom megkönnyítése érdekében a német császár kormányral megállapodás történt az iránt, hogy ezen szabályok akként módosítottassanak, miszerint a kölcsönös forgalomban a kereskedelmi utazók árumintái a szerződés által biztosított ideiglenes vámmentességben részesi-

tendők vagyis a minták az előjegyzési eljárásban kérelendők még akkor is, ha az illető utazó a vámkezelés alkalmával nem jár személyesen közbe, azonban az előjegyzés alkalmával az említett szerződés mellékletét képező igazolvány a vámhivatalnál felmuttatik. A kereskedelmi utazók mintáinak vámmentes kezelésére fennálló egyéb rendelkezések nevezetesen a minták vámdíjának a behozatala alkalmával készpénzben való letétele, vagy más módon való biztosítása nemkülömbben a mintáknak az azonosság megállapítása céljából történő megjelölése változatlanul fentartatnak. Nagyvárad, 1910. szeptember 14. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Reissmann Mór, h. elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

Versenyárgyalás kenyérszállításra. Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a cs. és kir. temesvári VII. hadtestbiztossága, a különböző városokban elhelyezett csapatok részére az 1911. évben szükséges, kincstári lisztből előállítandó kenyérszállításnak biztosítására pályázatot hirdet. Az erre vonatkozó árlejtés Nagyváradra az 1910. évi október hó 5. napján, délelőtt 10 órakor fog megtartatni. A versenyárgyalásra vonatkozó részletes feltételek a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8 tól d. u. 2 óráig megtekinthetők. Nagyvárad, 1910. szept. 14. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Reissmann Mór, h.-elnök, dr. Sarkadi Lajos, titkár.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, szept. 17.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	855.25
Osztrák hitel	—	—	664.75
4%-os koronajáradék	—	—	91.85
Államvasut	—	—	758.—
Jelzálogbank	—	—	485.—
Leszámitoló bank	—	—	607.—
Hazai Bank	—	—	315.—
Kereskedelmi részv.	—	—	753.50
Rimamurányi	—	—	698.50
Salgótarjáni	—	—	—
Közuti vasut	—	—	759.25
Városi villamos	—	—	393.50
Adria	—	—	—

Irányzat: Gyenge.

A gabonátőzsde.

50 kilogramonkint.

Baza októberre	—	—	9.85
Rozs októberre	—	—	7.20
Zab októberre	—	—	7.94
Tengeri májusra	—	—	5.73

Irányzat: Lanyha.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Moskovits Farkas és Tsa cipő- és csizmagyár részvénytársaság Nagyvárad.

I. Flók:

Gyár-épület, Kossuth-utca 5. sz.

II. Flók:

Rákóczi-ut, Bazár-épület.

A beiratások alkalmából felhívjuk a t. c. szülők figyelmét elsörendü gyártmányainkra tiu és leányka iskolai cipőkben, melyek a legkényelmesebb formában vannak kiállítva. Allandó nagy választékban kapható fióküzleteinkben.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemü izzólámpa különlegességek, lényképes z-l á m p á k ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

évlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat

megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, hővitését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpalcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb áron mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

mider-gyárában RÁKÓCZI-UT 3. szám.

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményű has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb.

Baross-utca 60. számú ház földszintjén két szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-u. 4. sz.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

20107—1910. szám.

Hirdetmény.

A tűzrendészeti szabályrendelet 2. §-ában biztosított jogomnál fogva az olasz városrész részére a 357—1908. sz. a. Bunyitay-liget mellett elvonuló Körös-parton engedélyezett, de a Bunyitay-liget rendezése folytán megengedhetlenné vált sertés perzselő helyen a perzselést betiltom s helyette az olasz városrész lakossága részére is a váraljai Károly-utca végénél elvonuló köröspartot jelölöm ki.

Jelen intézkedésem az 1908. évben kijelölt többi sertés-perzselő helyre nem vonatkozik.

A fenti tilalmat azon hozzáadással közlöm, hogy az ellene vétők kihágási uton fognak büntettni.

Nagyvárad, 1910. szeptember 10.

Gerő,
r. főkapitány.

A Biharmegyei Gazdák Aru- oo és Hitelintézetének oo sertéshizlaldájában

a mai naptól kezdve **kövér sertések** naponként reggel 8 óráig és délután 3-tól 5 óráig egyenként is, a napi áron **kaphatók.**

14495—1910. Tkv. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A nagyvárad kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Szivák Sándor végrehajtónak Tarczali János és társai végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság területén levő a berekböszörményi 577. számú betétben A. I. 1—5. sor, 849., 850., 1578., 6328., 5329. hrzi. szám alatt foglalt a beltelekben fekvő kert 347. ö. i. sz. ház a községi Nyárason fekvő szőlő, a Vénerdőben fekvő rét és erdőből álló ingatlanra a 16892—1899 tkvi számú végzéssel C. 1. sor szám alatt özv. Tarczali Jánosné javára bekebelezett haszonélvezeti jog fentartásával a végrehajtási árverést elrendelte, és annak foganatosítására határnapul az 1910. évi október hó 12. napján d. e. 9 óráját Berekböszörmény község házához kintüzi.

Kikiáltási ár 1206 korona az árverésre kített ingatlan azonban ezen kikiáltási ár kétharmad részén alul nem fog eladatni, és ha ez az összeg mint vételár meg nem ígértetnék, az árverés mint sikertelen a kiküldött által fel fog függesztetni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképes érték-papírban letenni.

Az árverési feltételek a kir. törvényszéknél mint telekkönyvi hatóságnál, Berekböszörmény község előjáróságánál tekinthetők meg. Nagyvárad, 1910. évi július hó 19. napján. A nagyvárad kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság. Kenéz Sándor s. k. kir. törvényszéki bíró.

A kiadmány hitelül:
Olvashatlan aláírás
ig. tkkvezető.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,
hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat
és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjá-
val és barátaival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsoru —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI szál-
loda, vendéglő és kávéház bérlelője.

*Gyorsan pusztul a bőr s ezt On-
bánja,
Ha Fernolendt NIGRIN-jét nem
használja.*

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

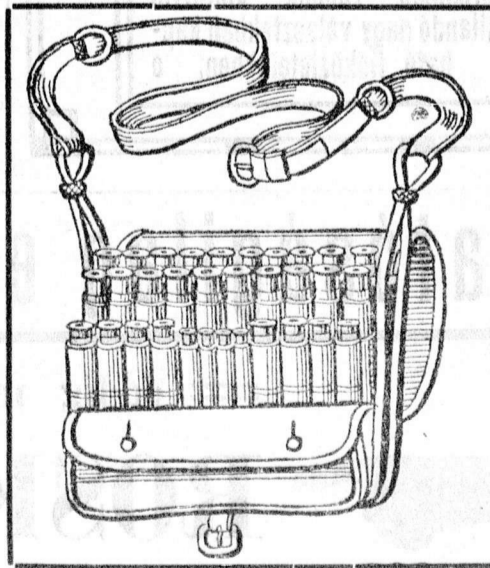
Telefon helyben és vidéken 390.

M. kir. löpor áruda

Wöllersdorfi vadásztölté-
nyek egyedüli elárusítói.

Vadászati felszerelések,
vadászfegyverek.

Mindennemű és fajta fegyver töltények készen megtöltve nagy választékban.